

NHỮNG SỰ KIỆN NỔI BẬT TRONG QUAN HỆ VIỆT NAM – TRUNG ĐÔNG NĂM 2009

1. QUAN HỆ NGOẠI GIAO

Chiều 15/2, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng và Phu nhân cùng đoàn đại biểu cấp cao Chính phủ Việt Nam đã đến sân bay quốc tế thủ đô Abu Dhabi, bắt đầu chuyến thăm chính thức Các Tiểu vương quốc Ảrập Thống nhất (UAE) theo lời mời của Phó Tổng thống kiêm Thủ tướng Mohammed bin Rashid al Maktoum. Đây là chuyến thăm đầu tiên của Thủ tướng Việt Nam đến UAE kể từ khi hai nước thiết lập quan hệ ngoại giao năm 1993.

Từ ngày 7-10/3, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng và Phu nhân cùng đoàn đại biểu cấp cao Chính phủ Việt Nam đã thăm chính thức hai nước Trung Đông là Kuwait, Cata. Chuyến thăm của Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng đến 2 nước Trung Đông nhằm tiếp tục củng cố và mở rộng quan hệ chính trị đối ngoại, tạo môi trường thuận lợi để đưa quan hệ hợp tác nhiều mặt đi vào chiều sâu và ổn định, tạo bước đột phá trong hợp tác kinh tế, đầu tư và thương mại, nhất là trong bối cảnh kinh tế thế giới khủng hoảng hiện nay.

Từ ngày 11-14/4/2009, Thứ trưởng Ngoại giao Đoàn Xuân Hưng thăm chính thức nước Cộng hòa Hồi giáo I-ran. Tại các cuộc gặp, Thứ trưởng Đoàn Xuân Hưng đã khẳng định chính sách đối ngoại ngoại rộng mở, đa phương hoá, đa dạng hoá quan hệ quốc tế cũng như mong muốn của Việt Nam trong việc phát triển quan hệ hữu nghị, hợp tác nhiều mặt với Iran.

Sáng 27-4/2009, tại Văn phòng Chính phủ, Phó Thủ tướng Thường trực Nguyễn Sinh Hùng đã tiếp Hoàng thân, Bộ trưởng An ninh Kuwait, Chủ tịch Hội đồng Olympic châu Á (OCA) Sheikh Ahmad Al-Fahad Al-Sabah đang thăm Việt Nam.

Từ ngày 9 đến 12/5/2009, Bộ trưởng Bộ Xây dựng Nguyễn Hồng Quân và phái đoàn Việt Nam đã tới thăm và làm việc tại Cata.

Ngày 21/5/2009, tại Hà Nội, đại diện Chính phủ Việt Nam và Chính phủ Israel đã ký chính thức Hiệp định về miễn thị thực cho người mang hộ chiếu ngoại giao. Thứ trưởng Bộ Ngoại giao Việt Nam Nguyễn Thanh Sơn, thay mặt Chính phủ nước Cộng

hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. và Ngài Ephi Ben Ma-tít-i-a-u, Đại sứ Đặc mệnh Toàn quyền Nhà nước Israel tại Việt Nam, thay mặt Chính phủ Nhà nước Israel, ký Hiệp định trên.

Ngày 11/6/2009. Chủ tịch nước Nguyễn Minh Triết tiếp Bộ trưởng Bộ Dầu khí và Khoáng sản Ả-rập Xêút Ali I-bra-him An Nai-mi (Ali Ibrahim Al Naimi) đang có chuyến thăm làm việc tại Việt Nam. Việt Nam coi trọng và mong muốn phát triển quan hệ hữu nghị và hợp tác toàn diện với Ả-rập Xêút.

Ngày 29-30/6/2009 tại Ma-na-ma, thủ đô của Vương Quốc Ba-ranh, đã diễn ra Hội nghị chính thức đầu tiên của các Bộ trưởng Ngoại giao hai nhóm nước ASEAN và GCC (Hội đồng Hợp tác vùng Vịnh). Được sự ủy quyền của Phó Thủ tướng, Bộ trưởng Ngoại giao Phạm Gia Khiêm, Thứ trưởng Bộ Ngoại giao nước ta Đào Việt Trung đã tham dự Hội nghị này.

Ngày 20/9, Liên hiệp các tổ chức hữu nghị Việt Nam đã tổ chức thành lập Hội hữu nghị Việt Nam-Iran và tiến hành Đại hội lần thứ I, nhiệm kỳ 2009-2014. Hội hữu nghị Việt Nam-Iran được thành lập góp phần tăng cường sự hiểu biết giữa nhân dân hai nước, củng cố và phát triển quan hệ hữu nghị giữa hai nước về hợp tác kinh tế, thương mại, khoa học và công nghệ, giáo dục-đào tạo, văn hóa...Hội sẽ là đầu mối vận động và thúc đẩy các hoạt động hữu nghị và hợp tác của Việt Nam với các đối tác Iran trên tất cả các lĩnh vực.

Chiều 21/9, Chủ tịch nước Nguyễn Minh Triết đã tiếp Bộ trưởng Dầu mỏ và Thông tin Kuwait, ông Ahmad Abdulla Al-Ahmad Al-Sabah.

Ngày 4/11/2009. Chủ tịch Ủy ban Nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh Lê Hoàng Quân có cuộc gặp Phó Tổng thống Cộng hòa Hồi giáo Iran Ali Saeedlou về đề nghị là việc mở lãnh sự quán Cộng hòa Hồi giáo Iran tại Thành phố Hồ Chí Minh.

Ngày 9/11/2009. tại trụ sở Chính phủ. Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng đã tiếp Đại sứ Nhà nước Kuwait, ông Hamad Saleh Al-Jutaily tới chào xã giao nhân dịp nhận nhiệm vụ Đại sứ đặc mệnh toàn quyền tại Việt Nam.

Chiều 12/11/2009, tại văn phòng Chính phủ, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng đã tiếp ông Salah Bin Ahmad Sarhan, Đại sứ Vương quốc Ả-rập Xêút, lần đầu nhận nhiệm vụ công tác tại Việt Nam. Đại sứ Salah Bin Ahmad Sarhan khẳng định mong muốn của Ả-rập Xêút là tăng cường hợp tác với Việt Nam trên lĩnh vực dầu khí, tiếp nhận lao động Việt Nam sang làm việc tại Ả-rập Xêút.

Chiều 17/12/2009, tiếp ông H.E Ahmad Rashid Al Haroun, Bộ trưởng Thương mại và Công nghiệp Kuwait nhân dịp ông đến Việt Nam dự cuộc họp của Ủy ban hỗn hợp Việt Nam-Kuwait về kinh tế, khoa học kỹ thuật, Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Phú Trọng cho rằng hai nước cần tăng cường hơn nữa quan hệ hợp tác trên nhiều lĩnh vực, nhất là quan hệ hợp tác kinh tế, thương mại, đầu tư.

2. QUAN HỆ ĐẦU TƯ

Chiều 5/1/2009, Phó Thủ tướng Thường trực Chính phủ Nguyễn Sinh Hùng đã tiếp lãnh đạo các đối tác Oman thuộc Công ty Cổ phần Đầu tư Việt Nam – Oman (VOIC) nhân dịp đoàn sang tham dự Đại hội cổ đông lần đầu tại Việt Nam. VOIC là liên doanh giữa Tổng công ty Đầu tư và kinh doanh vốn nhà nước (SCIC). Phía Oman cam kết sẽ đầu tư

100 triệu USD vào Việt Nam thông qua VOIC. Các đối tác của Oman còn hợp tác với một số công ty và tập đoàn của Việt Nam như Tập đoàn Công nghiệp tàu thủy Việt Nam (Vinashin) về đầu tư đóng mới tàu chở dầu có trọng tải 50.000 tấn. Trong chuyến thăm này, lãnh đạo Chính phủ hai nước đã thống nhất việc thành lập một quỹ đầu tư chung giữa hai quốc gia để đầu tư vào các dự án chiến lược tại Việt Nam.

Ngày 17/2/2009, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng đã tham dự Diễn đàn doanh nghiệp Việt Nam -UAE, thăm cảng Jebel Ali và làm việc với công ty Limitless. Phát biểu trước 400 doanh nghiệp hai nước. Thủ tướng đã chứng kiến lễ ký thỏa thuận giữa lãnh đạo UBND tỉnh Quảng Ninh với công ty Limitless về việc khảo sát, lập qui hoạch, đề xuất dự án đầm Nhà Mạc; nâng vốn dự án Hạ Long Star từ 220 triệu USD lên 550 triệu USD.

Ngày 8/3/2009, phát biểu trước gần 300 doanh nghiệp tham dự Diễn đàn Doanh nghiệp Việt Nam-Qatar do Phòng Thương mại và Công nghiệp hai nước tổ chức ngày 8/3 tại thủ đô Doha, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng kêu gọi các doanh nghiệp Qatar tăng cường đầu tư vào các lĩnh vực đang có rất nhiều tiềm năng tại Việt Nam như bất động sản, xây dựng hạ tầng, phát triển du lịch, nông nghiệp, dịch vụ tài chính, ngân hàng, lao động. Nhân dịp này, một số thỏa thuận hợp tác đầu tư giữa doanh nghiệp hai nước trị giá hàng trăm triệu đô la Mỹ đã được ký kết, như: thỏa thuận giữa Tổng công ty Hàng hải Việt Nam (Vinalines), Ban quản lý Khu kinh tế Hải Phòng với Tập đoàn Restaport về xây dựng cảng biển và cơ sở logistics tại Hải Phòng trị giá 500 triệu đô la Mỹ, thỏa thuận giữa Tổng công ty Lắp máy Việt Nam

(Lilama) với Tập đoàn Technip về dự án lọc hóa dầu, thỏa thuận hợp tác chuyên tiền điện tử giữa Ngân hàng Công thương Việt Nam (Vietinbank) với Ngân hàng Doha của Qatar.

Ngày 11/3, Phát biểu trước 200 doanh nghiệp tham dự Diễn đàn doanh nghiệp Việt Nam-Kuwait và tiếp các tập đoàn đầu tư hàng đầu của Kuwait, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng đã kêu gọi các doanh nghiệp Kuwait tăng cường đầu tư vào các lĩnh vực đang có nhiều tiềm năng tại Việt Nam. Một số công ty, tập đoàn lớn của Kuwait đã và đang nghiên cứu triển khai một số dự án đầu tư quy mô lớn tại Việt Nam, trong đó có Dự án liên hợp lọc hóa dầu Nghi Sơn, Dự án xây dựng khu liên hợp tài chính-hội nghị-triển lãm tại Thủ Thiêm (Thành phố Hồ Chí Minh)...

Ngày 4/9/2009, Việt Nam và Qatar đã ký thỏa thuận thành lập Quỹ Hợp tác phát triển dầu khí và nông nghiệp, có trị giá 1 tỷ USD trong đó Quỹ đầu tư độc lập Qatar Investment Authority (QIA) sẽ đóng góp 90% số vốn.

Ngày 6/ 9/2009, hợp tác nổi bật giữa Việt Nam và Kuwait là sự hợp tác ba bên Việt Nam-Nhật Bản-Kuwait trong dự án Nhà máy lọc dầu Nghi Sơn, Thanh Hóa. Kuwait tham gia vào liên doanh nhà máy lọc dầu tại Nghi Sơn với số vốn đầu tư của phía Kuwait lên đến 8 tỷ USD.

3. QUAN HỆ THƯƠNG MẠI

Ngày 27/2/2009, Văn phòng đại diện Cục Xúc Tiến Thương mại tại thành phố Hồ Chí Minh đã phối hợp với Vụ Thị trường Châu Phi, Tây Á, Nam Á và Trung tâm Xúc tiến Thương mại tỉnh Bình Dương tổ chức hội thảo chuyên đề với nội dung: “Xuất khẩu vào thị trường Trung Đông và Châu Phi”

nhằm mục đích giúp các doanh nghiệp trong nước tìm hiểu về tiềm năng, môi trường, tập quán kinh doanh và các cơ hội kinh doanh, hợp tác tại khu vực thị trường các nước Trung Đông và Châu Phi.

Ngày 8/3/2009, Hiệp định giữa Chính phủ Việt Nam và Chính phủ Nhà nước Qatar được ký tại Doha, thủ đô Nhà nước Qatar. Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Tấn Dũng đã phê duyệt Hiệp định về tránh đánh thuế 2 lần và ngăn ngừa việc trốn lậu thuế đối với các loại thuế đánh vào thu nhập đã được ký kết giữa Chính phủ Việt Nam với Chính phủ Nhà nước Qatar và Hiệp định giữa Chính phủ Việt Nam và Chính phủ Nhà nước Kuwait được ký ngày 20/3/2009 tại Kuwait.

Đoàn 15 doanh nghiệp viễn thông hàng đầu của Israel thăm Việt Nam từ ngày 18 đến ngày 20/3/2009 nhằm tìm kiếm cơ hội và mở rộng hoạt động kinh doanh tại đây. Theo đại sứ quán Israel tại Hà Nội, đây là đoàn doanh nghiệp lớn nhất từ trước đến nay tới thăm Việt Nam. Chuyến thăm do Thương vụ, Đại sứ quán Israel tại Việt Nam phối hợp với Viện Hợp tác quốc tế và xuất khẩu Israel tổ chức.

Kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam sang Iraq trong quý I năm nay đạt hơn 72 triệu USD, tăng 37,5% so với cùng kỳ năm ngoái. Thương vụ Việt Nam tại Ai Cập cho biết, các sản phẩm xuất khẩu chủ yếu của Việt Nam vào thị trường này là gạo, sữa, chè, hàng may mặc, giấy dép và hàng thủy sản. Kim ngạch xuất khẩu sang thị trường Iraq tăng mạnh trong quý 1 cho thấy thị trường này bắt đầu ổn định và nhu cầu nhập khẩu ngày càng tăng. Các doanh nghiệp Việt Nam vốn đã có nhiều mối quan hệ với thị trường Iraq nên giờ đây chỉ cần tìm lại các mối quan

hệ này và thiết lập các kênh phân phối, bán hàng tại Iraq".

Ngày 15/4/2009 Công ty TNHH thang máy Thái Bình (TP.HCM) đã xuất sang Qatar lô hàng 40 thang máy, trị giá khoảng 800.000 USD. Đây là đơn hàng xuất khẩu lớn nhất từ trước đến nay của công ty Thái Bình sang thị trường Trung Đông.

Ngày 10/6, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt Hiệp định giữa Chính phủ ta và Chính phủ Các Tiểu Vương quốc Ả-rập thống nhất (UAE) về tránh đánh thuế 2 lần và ngăn ngừa việc trốn lậu thuế đối với các loại thuế đánh vào thu nhập và tài sản được ký tại Dubai.

Ngày 23/6/2009, Công ty sứ kỹ thuật Hoàng Liên Sơn (Yên Bái) vừa nghiên cứu và sản xuất thành công sứ cách điện biến áp và sẽ xuất xưởng lô hàng đầu tiên gồm 2.000 quả sứ cách điện này cho Ả-rập Xêút. Đây là loại sứ cách điện mới, chịu được cấp điện áp định mức 33kV và phù hợp với môi trường khắc nghiệt có biên độ nhiệt độ thay đổi lớn giữa ngày và đêm ở khu vực Trung Đông.

4. HỢP TÁC LAO ĐỘNG

Trong ngày 5/5/2009 Việt Nam ký kết hợp đồng lao động với Dubai đưa 7.000 lao động bảo vệ khách sạn - nhà hàng và 1000 chỉ tiêu sang Dubai với thu nhập 7- 10 triệu đồng/người/tháng. Tới đây, sẽ có nhiều đơn hàng với hàng ngàn lao động, mức lương ổn định được phía Trung Đông ký với doanh nghiệp Việt Nam.

Ngày 9/6/2009 Công ty Cổ phần Phát triển Quốc tế Việt Thắng (Hải Phòng) có nhiều đơn hàng tuyển số lượng lớn lao động từ Trung Đông. Thời gian này, đối tác sang VN để tuyển trực tiếp công nhân đóng tàu.

thợ lắp ráp đường ống, thợ điện, lái xe, thợ xây... Trung Đông là thị trường rất tiềm năng, được coi là "tâm điểm" trong năm 2009

Ngày 6/8/2009 Công ty Dịch vụ hàng không Airseco đã tuyển 300 thợ hàn công nghệ cao Tig, Mig, 3G làm việc tại Saudi Arabia, tuổi từ 21-35, sức khoẻ tốt. Tổng thu nhập hàng tháng từ 7.5-9 triệu đồng, tổng thu nhập dự kiến sau 2 năm làm việc là 180-240 triệu đồng. Công ty đã thu hút được gần 100 lao động bị giám biên ở các doanh nghiệp KCN Bình Dương, đang tổ chức đào tạo nghề, chờ sau Tết sẽ xuất cảnh. Những lao động này đang được ưu tiên bởi họ đã được rèn giũa trong môi trường lao động công nghiệp, có ý thức, tác phong lao động tốt. Ông Vui cho biết một tín hiệu vui với số lao động đi xuất khẩu lao động tại Trung Đông theo chương trình của Công ty vì Airseco đã "kết nối" được với doanh nghiệp lọc hoá dầu trong KCN Nghi Sơn (Thanh Hoá) đứng ra nhận LĐ đã vững tay nghề hàn hết hạn hợp đồng từ Trung Đông trở về với mức lương 300USD.

Do ảnh hưởng của khủng hoảng kinh tế nên các thị trường xuất khẩu lao động được coi là tiềm năng và truyền thống của Việt Nam đều rơi vào âm ảm. Tuy nhiên, năm 2009, thị trường xuất khẩu lao động Trung Đông vẫn nhộn nhịp. Trong khi nhiều quốc gia trên thế giới đều lên kế hoạch giảm nhu cầu tiếp nhận lao động nhập cư và ban hành một số chính sách hỗ trợ lao động nước ngoài về nước trước hạn, thì tại các nước Trung Đông, nhiều chủ sử dụng lao động vẫn có nhu cầu lớn nhận lao động "ngoại" vào làm việc. Đơn cử, Saudi Arabia cần khoảng 7 triệu lao động nước ngoài làm việc chủ yếu trong ngành dầu lửa, dịch vụ, xây dựng, giúp việc gia đình và sẵn sàng nhận

400.000 - 700.000 lao động người Việt. UAE cần khoảng 5.000 lao động Việt Nam. Theo Ông Nguyễn Thanh Hòa, Thứ trưởng Bộ Lao động - Thương binh & Xã hội cho biết, sau chuyến thăm một số nước Trung Đông của Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng hồi đầu năm nay, thị trường lao động Trung Đông bắt đầu có một số chuyển biến tích cực. Ông Hòa nhận định, tới đây, các doanh nghiệp Việt Nam sẽ nhận được nhiều đơn hàng từ Trung Đông với hàng ngàn lao động.

Tài liệu tham khảo

1. Công điện từ của Bộ Công thương:
<http://www.baothuongmai.com.vn/>
2. website của Bộ ngoại giao Việt Nam
<http://www.mofa.gov.vn>
3. Báo tuổi trẻ online
<http://www.tuoiitre.com.vn>
4. Báo mới <http://www.baomoi.com>
5. Báo bộ đội biên phòng
<http://anbg.bienphong.com.vn>
6. Sở ngoại vụ thành phố Hồ chí Minh
<http://www.mofahcm.gov.vn>
7. Website của Hiệp hội nhựa Việt Nam
<http://vpas.vn>
8. Sở ngoại vụ Hà Giang
<http://ngoai.vuhagiang.gov.vn>
9. Website của Công ty cổ phần lắp máy điện nước và xây dựng <http://www.cowaemic.com.vn>
10. Thông tấn xã Việt Nam
<http://www.vietnamplus.vn> và
www.vietnamagency.gov.vn

Tổng hợp: Lê Quang Thăng

Viện Nghiên cứu Châu Phi và Trung Đông